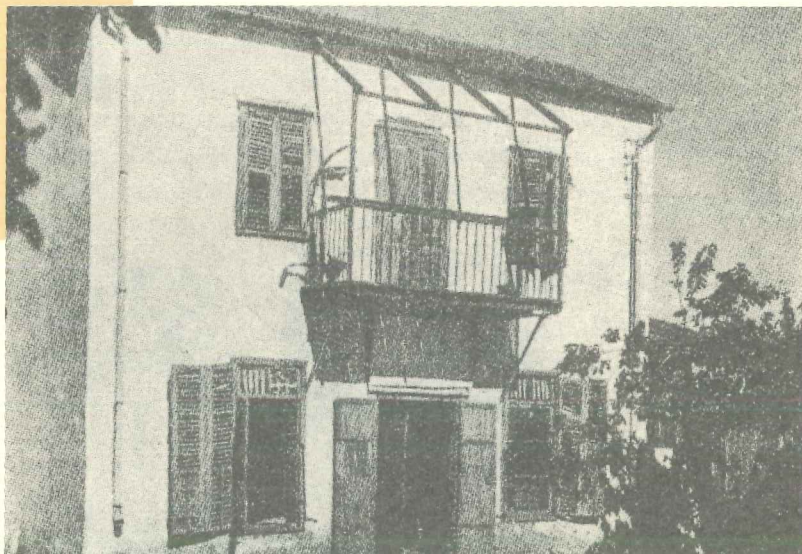

טלנובלה חלוצית

אין לשער כיצד הייתה מתפתחת ההיסטוריה החדשה שלנו בארץ ללא עזרתו של הברון רוטשילד ומעורבותו. מי שהצליח לרתום את הברון לעזרת ההתיישבות היה יוסף פיינברג, ממייסדי ראשון לציון. הבאר הראשונה שנחפרה לא הגיעה אל המים, המצוקה גברה והמתיישבים הטילו על יוסף פיינברג - צעיר משכיל, מרשים, דובר שפות ונאה - לצאת לגולה, לחזור על פתחי גבירים ועסקנים שילוו/יממנו חפירת באר. בסופו של מסע מצא עצמו פיינברג יושב מול הברון רוטשילד, שוטח בפניו את הבעיות, משכנע אותו ברצינות כוונות המתיישבים. הברון נעתר, תרם 30,000 פרנק וכך, אולי מבלי דעת לאן יישאב, מצא עצמו מעורב עד צוואר בכיסוס ההתיישבות

ביתו של יוסף פיינברג

של מתיישבי העלייה הראשונה. פיינברג חזר למושבה גאה על הצלחתו. המימון של הברון חייב ציות לפקידיו. החלוצים מצאו עצמם כאריסים; חיכוכים רבים, מתחים שהוליכו למרד ולאלימות. הפועלים המתמרדים יצאו מביתו של פיינברג. הברון, בביקורו הראשון בארץ ב־1887, לא סלח לפיינברג על מעורבותו וטען כלפיו: "כאיש משכיל היה עליך לשמור כי לא תגיע המריבה לידי מדרגה כזו. מכור נחלתך וצא מפה". פיינברג, שרתם את הברון גורש בידי הברון. פיינברג, שב"ראשון" התפרנסה משפחתו (אישה ושישה ילדים) ממשק חלב, רכש בית בד בלוד ופשט רגל. הוא הפך לעגלון ביפו וגם שם לא האירה לו ההצלחה פנים. באחת מנסיעותיו נפטר ביריחו מהתקף לב (1912). מישוהו מצא את גופתו והוא מצא מנוחתו בהר הזיתים. סוף עגום לחלוץ שתרומתו מכרעת.

לילה לבן בראשון

מכתב תמים של איטה ילין, בתו של י"מ פינס ואשת העסקן והמורה דויד ילין, מאיר פינה אנושית ואישית מחיי מתיישבי ראשון לציון. במכתבה היא מספרת על אירוח נפלא בבית פישלזון. "הכינו לנו מקום לשכיבה על ספות עץ ומזרני־קש וסדינים וכרים וכסתות לבנים כשלג. כמה שמחנו על המנוחה שהיתה לנו אחרי נסיעתנו כ־12 שעות מירושלים לראשון־לציון. והנה לפנינו מחזה נורא: עכברי־שדה תפסו מקומותינו על המיטות [...] צבע העכברים בלט לעין. פחד ורעדה אחוזני מפני הברואים האלה. נשארתי ערה כל הלילה [...] רציתי רק לשוב הביתה. אז לא חשבתי על הקורבן הגדול שהקריבו האיכרים שתקעו יתד במקום ציה זה, המכוסה חול עמוק ועכברי־שדה לרוב, אשר רק לילה אחד גזלו ממני את תנומתי וכבר כשל כוח סכלי. לא תיארתי לי איך אפשר להתרגל לחיים כאלה ולהיות מאושרים בחיים".

בהקשר זה אפשר להבין את צעדי המוזר של יהודה־אידל צלליכין, מראשוני הבי"ל־ויים שהגיעו לראשון לציון ושלזכותו נוקפים מעשים ראשוניים אחדים: הוא הביא את זוג החתולים הראשון מבית אנטון איוב, הבית בפרדסי אבו־כביר שם עשו הבי"ל־ויים את ימיהם הראשונים בארץ. לא נמסר כמה עכברים ערבו לֶחֶך החתולים, אבל נראה שמצבם היה טוב משל המתיישבים.